

ZPRÁVA O KONFERENCI NOVÉ ASPEKTY V DIDAKTICE MATEŘSKÉHO JAZYKA 2025

Raport on a Conference *New Aspects in Mother Tongue Didactics 2025*

Patricie Šinkovičová – Edita Frantesová

Dne 4. a 5. září 2025 se uskutečnil jedenáctý ročník mezinárodní konference *Nové aspekty v didaktice mateřského jazyka*. Tentokrát konferenci hostila Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci. Setkání odborníků z Česka, Slovenska a Polska bylo zaměřeno na aktuální problémy nejen v oblasti didaktiky mateřského jazyka, ale i didaktiky literatury. Integrace výstupů z obou sfér tak pro účastníky tvoří moderní vědecko-výzkumný formát.

Po slavnostním přivítání konferenci zahájil blok výstupů zaměřených na reflexi současného pojetí kurikula. S. Štěpáník referoval o závěrech srovnávací analýzy českých a zahraničních kurikulárních materiálů. Z vystoupení vyplynula potřeba akcentace komunikačního vyústění jazykového učiva v českém kurikulu, které je v zahraničí zcela běžné.

I navazující příspěvek L. Liptákové a M. Klimoviče upozornil na absenci komunikační opory v edukačních a kurikulárních materiálech, a to na příkladu učiva slovenské ortografie. Možnou cestu konstrukce smysluplné, komunikačně ukotvené jazykové edukace nastínila v posledním příspěvku bloku J. Pacovská a K. Marková skrze kognitivnělingvistická východiska.

I v dalším bloku prvního jednacího dne zaznívaly příspěvky zdůrazňující potřebu komunikačního, ale i vědecky exaktního ukotvení jazykového vzdělávání. Koncepti takového přístupu ukázala například S. Spáčilová z Prešovské univerzity, která jako východisko moderní lingvodidaktiky zkoumala s odkazem na stylistickou koncepci D. Slančové komunikační registr.

V závěrečném bloku vystoupili výzkumníci z Prešovské univerzity, kteří prezentovali dílčí závěry výzkumného projektu zaměřeného na percepci multimodality v dětských obrazových knihách. Interdisciplinární pojetí výzkumu poukázalo i na nutnost reflektovat výtvarnou produkci jako prostředek komunikace, a pro kultivaci schopnosti narativní analýzy tak vnášet do didaktiky literatury na 1. stupni ZŠ i téma recepce obrazu.

Druhý den konference byl zahájen přednáškou M. Čechové, která analyzovala přístupy k výuce historických jazykovědných disciplín ve studijních programech učitelství českého jazyka. Autorka upozornila na tendenci upozadovat nejen diachronní disciplíny v oborové přípravě studentů učitelství, ale na celkové podhodnocení lingvistické přípravy budoucích češtinářů. Příspěvek vzbudil inspirativní diskusi reflektující současné tendence v přípravě budoucích učitelů českého jazyka a literatury na pozadí nově vznikajícího oborového kompetenčního rámce učitele.

Významem historické báze moderní výuky se zabýval i navazující příspěvek M. Trysiňské z varšavské univerzity, a to na příkladu díla klasika polské literatury Henrika Sienkiewicze v kontextu výuky dějin literatury. Autorka jako jeden klíčový problém pro badatele i učitele identifikovala žákovské porozumění archaickému výrazivu v Sienkiewiczově díle, který následně vzbuzuje otázku, zda dílo do nově vznikajícího polského kurikula vkládat či jak k němu přistoupit.

Ze série příspěvků pátého bloku konference stojí za zmínku projev M. Šindelkové z olomoucké univerzity, jež se kriticky zaměřila na výukové materiály vytvořené učiteli. Autorka poukázala na případy, kdy takto vzniklé materiály obsahovaly věcné chyby, a varovala před tendencí pedagogů považovat se bez další přípravy za autory učebních textů.

V závěrečném panelu vystoupili především doktorandi z Karlovy univerzity, kteří prezentovali dílčí závěry svých výzkumných prací z oblasti jazykové a komunikační a slohovou výchovy. P. Šinkovičová referovala o výuce doplňku na základních školách jako o didaktické výzvě, Z. Vykoukalová upozornila na úskalí kooperativního vyučování, která mimo jiné spočívají i v jeho nižší efektivitě. Na závěr konference vystoupila M. Kronovetová s poznatky o pojetí slohu v prvorepublikových učebnicích pro měšťanské školy.

Závěrem lze říct, že setkání didaktiků z Polska, Slovenska a Česka potvrdilo, že mnohé výzvy spojené s didaktikou mateřského jazyka a implementací kurikulárních změn jsou obdobné. Mezinárodní konference tak poskytla cenný prostor pro sdílení zkušeností, inspirací a navázání odborné spolupráce.

Mgr. Patricie Šinkovičová

Katedra českého jazyka, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
patricie.sinkovicova@pedf.cuni.cz

Mgr. Edita Frantesová

Katedra českého jazyka, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
frantesova@fsv.cuni.cz